

klauzula niedozwolona

[Zobacz serwis Ekologia](#)

Klauzula niedozwolona – inaczej: zakazana klauzula umowna, klauzula abuzywna.

Postanowienie, które kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a do tego rażąco narusza jego interesy. Dana klauzula umowna może być uznana za niedozwoloną, jeśli nie była uzgadniana indywidualnie – tzn. konsument nie miał rzeczywistego wpływu na jej treść. Należy pamiętać, że klauzule wymienione w kodeksie cywilnym to tzw. klauzule nazwane, które nie stanowią zamkniętego katalogu zakazanych wzorców umownych.

Za niedozwolone uznaje się w szczególności takie postanowienia umowne, które:

- - wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za szkody na osobie,
- - wyłączają lub ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania,
- - wyłączają lub istotnie ograniczają potrącenie wierzytelności konsumenta z wierzytelnością drugiej strony,
- - przewidują postanowienia, z którymi konsument nie miał możliwości zapoznać się przed zawarciem umowy,
- - zezwalają kontrahentowi konsumenta na przeniesienie praw i przekazanie obowiązków wynikających z umowy bez zgody konsumenta,
- - uzależniają zawarcie umowy od przyrzeczenia zawierania przez konsumenta podobnych umów w przyszłości,
- - uzależniają zawarcie, treść lub wykonanie umowy od zawarcia innej umowy, niemającej bezpośredniego związku z umową zawierającą oceniane postanowienie,
- - uzależniają spełnienie świadczenia od okoliczności zależnych tylko od woli kontrahenta konsumenta,
- - przyznają kontrahentowi konsumenta uprawnienie do dokonywania wiążącej interpretacji umowy,

- - uprawniają kontrahenta konsumenta do jednostronnej zmiany umowy, bez ważnej przyczyny wskazanej w tej umowie,
- - przyznają tylko kontrahentowi konsumenta uprawnienie do stwierdzania zgodności świadczenia z umową,
- - wyłączają obowiązek zwrotu konsumentowi uiszczonej zapłaty za świadczenie niespełnione w całości lub w części, jeżeli konsument zrezygnuje z zawarcia umowy lub jej wykonania,
- - przewidują utratę prawa żądania zwrotu świadczenia konsumenta spełnionego wcześniej niż świadczenie kontrahenta, gdy strony wypowiedają, rozwiązują bądź odstępują od umowy,
- - pozbawiają wyłącznie konsumenta prawa do rozwiązania umowy, odstąpienia od niej bądź jej wypowiedzenia,
- - zastrzegają dla kontrahenta konsumenta uprawnienie wypowiedzenia umowy zawartej na czas nieoznaczony, bez wskazania ważnych przyczyn i stosownego terminu wypowiedzenia,
- - nakładają wyłącznie na konsumenta obowiązek zapłaty ustalonej sumy na wypadek rezygnacji z zawarcia lub wykonania umowy,
- - nakładają na konsumenta, który nie wykonał zobowiązania bądź odstąpił od umowy, obowiązek zapłaty rażąco wygórowanej kary umownej lub odstępnego,
- - stanowią, że umowa zawarta na czas oznaczony ulega przedłużeniu, jeśli konsument, dla którego zastrzeżono rażąco krótki termin, nie złoży przeciwnego oświadczenia,
- - przewidują wyłącznie dla kontrahenta konsumenta jednostronne uprawnienie do zmiany, bez ważnych przyczyn, istotnych cech świadczenia,
- - przewidują uprawnienie kontrahenta konsumenta do określenia lub podwyższenia ceny lub wynagrodzenia po zawarciu umowy, bez przyznania konsumentowi prawa odstąpienia od umowy,

- - uzależniają odpowiedzialność kontrahenta konsumenta od wykonania zobowiązań przez osoby, za pośrednictwem których kontrahent zawiera umowę lub przy pomocy których wykonuje swoje zobowiązanie, albo uzależniają tę odpowiedzialność od spełnienia przez konsumenta nadmiernie uciążliwych formalności,
- - przewidują obowiązek wykonania zobowiązania przez konsumenta, mimo niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania przez jego kontrahenta,
- - wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który według ustawy nie jest właściwy miejscowo.

WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Sąd może uznać za niedozwoloną również inną niż wymieniona w kodeksie cywilnym klauzulę umowną, jeżeli spełnia wymogi tzw. klauzuli generalnej – czyli rażąco narusza zarówno interesy klienta, jak i dobre obyczaje.

Kontrola sądowa

O tym, czy dane postanowienie umowne jest sprzeczne z prawem, orzeka Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, działający jako Wydział Sądu Okręgowego w Warszawie. Sąd dokonuje tzw. abstrakcyjnej kontroli wzorca umownego – oznacza to, że pozew może złożyć nie tylko osoba, która rzeczywiście zawarła daną umowę, ale każdy, kto potencjalnie mógłby ją zawrzeć. Ponadto z powództwem może wystąpić organizacja konsumencka, powiatowy (lub miejski) rzecznik konsumentów i Prezes UOKiK, a nawet zagraniczna organizacja, która ma prawo wytaczania takich powództw w krajach Unii Europejskiej.

Termin na wniesienie pozwu

Pozew o uznanie danej klauzuli umownej za sprzeczną z prawem można wnieść nawet wtedy, gdy przedsiębiorca nie stosuje już zakazanego postanowienia. Od czasu, kiedy przestał je stosować, nie może jednak minąć więcej niż 6 miesięcy. Nie ma więc znaczenia fakt, że w momencie rozpatrywania sprawy przez sąd przedsiębiorca stosuje już prawidłowe, zmienione postanowienie.

Rejestr zakazanych klauzul

Prawomocny wyrok jest publikowany w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Odpis wyroku jest przesyłany Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który wpisuje zakazaną klauzulę do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (rejestr można znaleźć na stronie: www.uokik.gov.pl).

Podstawa prawna

- - Art. 385¹–385³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. nr 16, poz. 93 z późn. zm.).
- - Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. nr 43, poz. 296 z późn. zm.).

